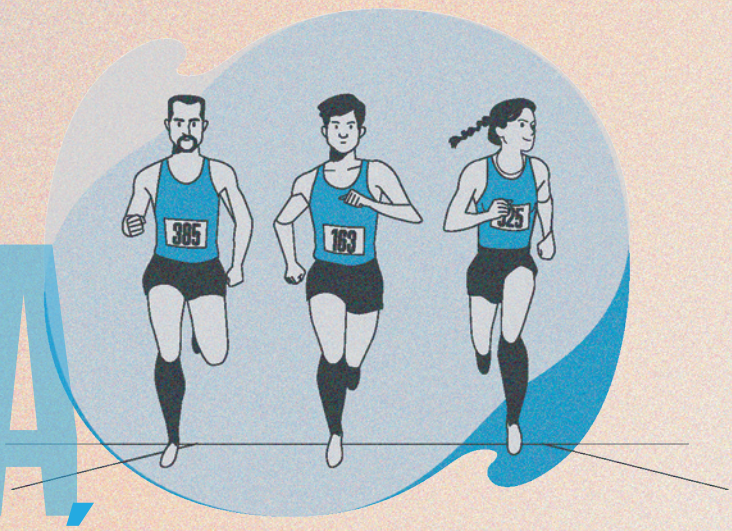

GUIA DE GESTIÓ AMBIENTAL D'ESDEVENIMENTS ESPORTIUS

Ajuntament de Barcelona

ÍNDEX

01 INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS DE LA GUIA 04

02 LA PLANIFICACIÓ DELS ESDEVENIMENTS ESPORTIUS 06

03 ASPECTES AMBIENTALS 07

3.1 MOBILITAT 08

3.2 RESIDUS 10

3.3 AIGUA 12

3.4 ENERGIA 14

3.5 ALTRES ASPECTES AMBIENTALS 16

Contaminació acústica 16

Contaminació lumínica 16

Biodiversitat 17

04 PLA AMBIENTAL 18

La consciència ambiental s'ha convertit en una prioritat global i l'organització d'esdeveniments esportius no pot romandre aliena a aquesta realitat. Els esdeveniments esportius mobilitzen molts seguidors i seguidores i atrauen l'atenció mundial, convertint-se en plataformes poderoses per promoure la sostenibilitat.

Per reduir la petjada ambiental i fer realitat aquest canvi, és fonamental implementar pràctiques més respectuoses amb el medi ambient establint criteris ecològics a l'hora de seleccionar les seus d'aquests actes, fomentant la mobilitat sostenible i l'ús d'energies renovables, i impulsant l'ús de sistemes de reciclatge i compostatge.

En aquest sentit, des de l'Institut Barcelona Esports (IBE), tenim el compromís ferm d'ambientalitzar els esdeveniments esportius per tal de posicionar Barcelona no només entre les millors ciutats esportives del món, sinó també al capdavant en matèria de sostenibilitat. Per això, implementem mesures com la confecció de les samarretes de la Cursa de la Mercè Bimbo Global Race 2023 amb polièster reciclat, tot contribuint a l'economia circular; l'ús de bidons reutilitzables i gots compostables, tanques leds en lloc de lones de PVC i l'impuls dels xips reutilitzables.

En aquest context, i per aprofundir en aquestes accions, l'IBE ha elaborat aquesta guia de gestió ambiental d'esdeveniments esportius a la ciutat de Barcelona, que anirà acompanyada de formació i assessorament per a les entitats organitzadores i d'un pla ambiental que permeti avançar cap a esdeveniments més respectuosos amb l'entorn.

Per afrontar els grans reptes ambientals, com el canvi climàtic, la contaminació o l'escassetat d'aigua, es fa del tot necessària la col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i els organitzadors dels esdeveniments esportius de titularitat no municipal, així com amb les empreses i la ciutadania. Només amb un compromís conjunt i ferm amb la sostenibilitat, podrem garantir que l'esport continuï sent una font d'inspiració i un motor de canvi positiu per a les generacions futures.

David Escudé
Regidor d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona

01 INTRODUCCIÓ
OBJECTIUS DE LA GUIA

Barcelona és una ciutat esportiva, tant des de la perspectiva professional, amb instal·lacions i equips coneguts internacionalment, com pel que fa a pràctica esportiva de la ciutadania. La ciutat compta amb quasi 2.000 equipaments esportius, des de pistes poliesportives, a piscines cobertes i descobertes fins a pistes de petanca i altres espais.

La ciutadania barcelonina, a banda de les instal·lacions, realitza esport a l'aire lliure. Zones com el front marítim, Pavelló Blau, la Serralada de Collserola, els parcs de la ciutat o d'altres espais urbans estan força concorreguts perquè Barcelona disposa d'entorns naturals immillorables i un clima adequat per a la pràctica esportiva. Cal conservar aquest tresor i això es pot aconseguir estimant l'esport i estimant el planeta. Només d'aquesta manera podrem preservar aquest entorn immillorable que ens ofereix la nostra ciutat i mantenir, alhora, una climatologia favorable per a la pràctica esportiva.

D'altra banda, Barcelona s'ha projectat al món, entre d'altres, a través de l'esport (JJOO 1992). A la nostra ciutat s'organitzen esdeveniments esportius de diversa tipologia. Des de competicions que formen part del calendari esportiu de la ciutat com ara el CSIO Barcelona o curses com la Marató de Barcelona a competicions que s'hi realitzen de manera puntual com el Tour de France (2009), sortida de La Vuelta 2023, o la Final Six Waterpolo (2014).

Considerant únicament els esdeveniments organitzats o promoguts per l'Institut Barcelona Esports, l'any 2019 es van organitzar a Barcelona 129 actes amb la participació de més de 300.000 esportistes[1]. Aquestes xifres van disminuir durant els anys de la pandèmia, però , a hores d'ara, ja s'estan recuperant.

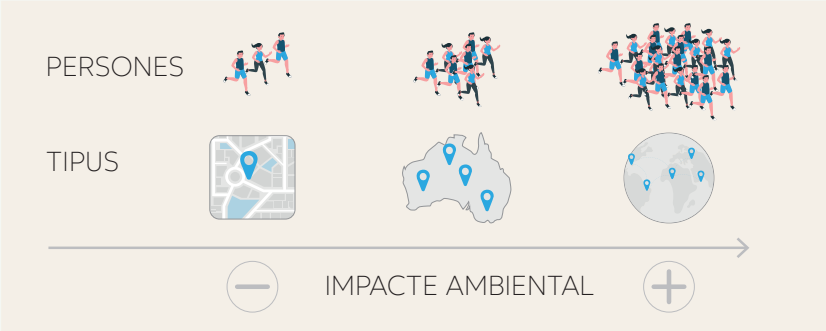
Com qualsevol activitat humana, l'organització d'esdeveniments esportius genera un impacte ambiental ja es tracti de competicions de petit format o de grans

[1] https://ajuntament.barcelona.cat/estadistica/catala/Anuaris/Anuari/Excel/cap07.xlsx

esdeveniments esportius internacionals que impliquen grans volums d'esportistes i de públic. La tipologia i magnitud dels impactes ambientals de cada esdeveniment esportiu depenen de diversos factors, entre els quals es poden destacar els que el defineixen d'inici:

→ **La localització:** escollir la ubicació pot ajudar a la minimització d'alguns impactes ambientals (mobilitat) i també pot suposar que s'hagin de complir uns requisits específics com a conseqüència de sol·licitar la llicència municipal (estudi d'impacte acústic).

→ **La dimensió:** en general, com més alt sigui el nombre de persones participants o assistents a un esdeveniment esportiu, més gran serà el seu impacte ambiental. En relació als impactes relacionats amb la mobilitat, també tindrà molta influència la procedència d'aquests i aquestes esportistes i assistents (esdeveniment local-esdeveniment internacional).

→ A més, en funció de com l'**entitat organitzadora** tingui d'integrada la sostenibilitat a la seva pròpia gestió i a la producció dels seus esdeveniments, la minimització i control dels impactes ambientals serà major o menor.

Amb l'objectiu d'ajudar a minimitzar l'impacte sobre el medi ambient dels esdeveniments esportius, l'Institut Barcelona Esports ha editat aquesta "Guia de gestió ambiental dels esdeveniments esportius a Barcelona". La finalitat d'aquesta acció consisteix a ajudar a tenir una mirada que vagi més enllà de l'àmbit esportiu i posi a l'abast pautes de gestió ambiental pel bon desenvolupament dels esdeveniments esportius tenint en compte els grans reptes ambientals i socials als quals ens enfrontem actualment (canvi climàtic, reducció de la biodiversitat, contaminació, acumulació de residus als oceans, desforestació, escassetat d'aigua, etc.).

02
LA PLANIFICACIÓ DELS ESDEVENIMENTS ESPORTIUS

Un esdeveniment esportiu compta amb diferents fases que es porten a terme en diferents moments temporals, tal i com mostra el gràfic.

Una bona planificació, especialment en les fases de preparació i disseny, ajudarà al fet que els impactes ambientals durant tot l'esdeveniment es minimitzin. La planificació esdevé, d'aquesta forma, l'element clau de millora ambiental dels esdeveniments esportius.

En els apartats següents es recullen els principals aspectes ambientals relacionats amb els esdeveniments esportius, amb exemples d'actuacions d'èxit a Barcelona i amb un recull d'altres propostes d'actuacions que es poden dur a terme per minimitzar els impactes negatius dels esdeveniments esportius. En l'apartat final de la guia es recull una plantilla de Pla ambiental, per tal que les entitats la puguin fer servir com a model en l'organització i control dels seus propis esdeveniments.

03
ASPECTES AMBIENTALS

Quan parlem d'aspectes ambientals ens referim a aquells elements dels esdeveniments esportius que poden interactuar amb el medi ambient i generar un impacte ambiental (una alteració, en general negativa). Són les emissions, els abocaments, els residus, el soroll o els consums de l'esdeveniment esportiu.

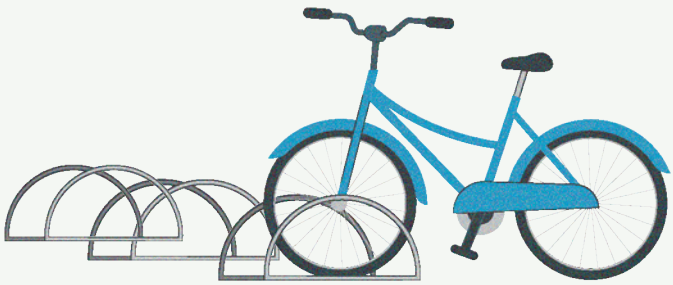

MOBILITAT

QUÈ PODEM FER?

- → **Escollir l'emplaçament de l'esdeveniment, accessible i ben comunicat per transport públic**
- → Incloure en la inscripció un bitllet de transport públic.
- → Ubicar els allotjaments oficials dels esportistes a menys de 15 minuts a peu de la seu.
- → Realitzar el transport dels materials amb vehicles amb etiqueta de la DGT Zero o Eco.
- → Habilitar pàrquings dissuasius gratuïts als afores comunicats amb transport públic.
- → Animar als assistents (al web o app de l'esdeveniment) a compartir en quin mitjà de transport han arribat a l'esdeveniment i a calcular la petjada de carboni d'aquest desplaçament.
- → Habilitar una zona de pàrquing gratuït i vigilat per a bicis, patinets, o d'altres formes de mobilitat sostenible.
- → Comunicar les afectacions sobre la mobilitat a la ciutadania.

COM HO FEM?

→ La **Cursa de les Dones** 30.000 assistents. Ubicació de la sortida i l'arribada ben comunicades amb metro, bus i tren, per facilitar l'accés i incentivar el transport públic. Les ubicacions han estat el Passeig de Lluís Companys i Avinguda de la Reina Maria Cristina.

→ **Marató de Barcelona**. Tots els vehicles d'organització són elèctrics (cotxes per recollir als esportistes d'elit a l'aeroport, el cotxe cronòmetre, les motos de seguiment de cursa, etc.)

→ La **Cursa de la Mercè** té un acord amb RENFE per obsequiar als i les participants amb un bitllet d'anada i tornada gratuït.

→ La **Jean Bouin** va arribar a un acord amb TMB per obsequiar als i les participants amb una targeta de metro per desplaçar-se fins a la cursa de manera gratuïta utilitzant el transport públic.

→ **Totes les curses** de la ciutat comuniquen, a través del seu web o de la seva app les formes d'arribar amb transport públic.

→ **Tots els esdeveniments esportius** de ciutat comuniquen al veïnat les afectacions de mobilitat degudes a talls necessaris per al correcte desenvolupament de l'esdeveniment esportiu.

QUÈ ACONSEGUIM?

→ Reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, que contribueixen a l'escalfament global així com d'altres gasos contaminants que afecten negativament la qualitat de l'aire de la ciutat derivats de la mobilitat d'esportistes, assistents i professionals, transport dels materials, etc.

→ Minimitzar les afectacions a la ciutadania sobre canvis en la mobilitat amb les comunicacions prèvies.

RESIDUS

QUÈ PODEM FER?

→ **Gestionar de forma separada i correcta els residus.**

→ Implicar els participants, assistents i professionals en la correcta gestió a través d'informació directa o cartells informatius als punts de recollida de les diferents fraccions.

→ Detectar les principals fonts de residus: avituallaments (gotets i envasos, restes de menjar), entrega de material, residus electrònics (xips), residus tèxtils, etc. i aplicar mesures per minimitzar les quantitats i determinar les millors vies de gestió.

→ Minimitzar la fracció orgànica amb control dels participants i evitar el malbaratament alimentari. Es prioritza l'opció a granel dels aliments.

→ Aplicar criteris de circularitat, reutilitzar materials i adquirir productes reciclats o de fàcil reciclabilitat contribuirà a donar una nova vida als residus ja generats.

COM HO FEM?

→ **Cursa de la Mercè** (2022) 10.000 inscripcions. Les samarretes que es lliuren a la fira dels i les esportistes a cada persona inscrita:

Són de PPT polièster reciclat, contribuint així a l'economia circular.

Es transporten en contenidors reutilitzables sense envasos individuals (bossa de plàstic, papers o capsa de cartró).

→ **La Festa del Fitnes**, organitzada per l'Ajuntament de Barcelona i un conjunt de centres de fitnes de la ciutat, es lliura una ampolla (bidó) reutilitzable a totes i tots els assistents.

→ Els excedents alimentaris de la **Mitja Marató de Barcelona** van al Banc dels aliments.

→ En **totes les curses de trail** (Marató de Collserola, Barcelona Trail Races, etc.) les persones participants han d'etiquetar amb el seu dorsal tots els gels, barretes, i d'altres productes de consum propi. Si es troba al sòl algun envàs d'aquests productes, s'exclou de la cursa la persona.

→ En les **curses municipals** els avituallaments s'organitzen de manera que hi hagi una fracció única (fracció orgànica: gots compostables comparteixen avituallament amb la fruita). Tots els contractes condicionen la promoció de l'esdeveniment de manera que tota la publicitat s'ha de realitzar per mitjans digitals (paper zero).

→ La **Marató de Barcelona**, utilitza un arc i unes tanques publicitàries de LEDs en substitució de les lones de PVC per adaptar anualment els patrocinis i no generar residus.

QUÈ ACONSEGUIM?

→ Minimitzar al màxim la generació de residus, el consum de materials i reduir les emissions associades.

→ Facilitar la gestió, el reciclatge i la recuperació escollint els materials adequats.

AIGUA

QUÈ PODEM FER?

→ **Utilitzar aigua de xarxa.**

→ Escollir una seu o centre esportiu amb mesures de reducció del consum d'aigua (airejadors, doble polsador, etc.).

→ Regar les instal·lacions amb aigua reutilitzada o regenerada.

→ Col·locar a totes les zones de distribució d'aigua cartells de bones pràctiques en l'ús i consum d'aquest recurs.

COM HO FEM?

→ **Cursa dels Bombers de Barcelona (2023), 13.000 persones:** tots els punts d'avituallament fan servir aigua de la xarxa amb els gots mono material i lliures de plàstic.

QUÈ ACONSEGUIM?

→ Protegir el recurs de l'aigua, essencial per a la vida i a la vegada escàs.

→ Consumir només l'aigua estrictament necessària.

→ Eliminar el residu plàstic.

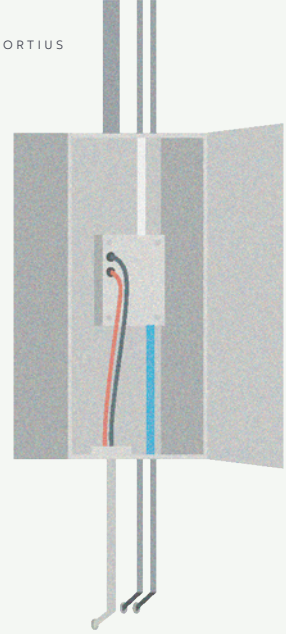
→ Eliminar el transport i reduir les emissions.

→ Els gots mono material generen un residu únic, més fàcilment gestionable i reciclable.

→ Sensibilitzar en bones pràctiques en l'ús i consum d'aigua als participants, treballadors, voluntaris i assistents a l'esdeveniment.

ENERGIA

QUÈ PODEM FER?

→ **Reduir les necessitats d'energia a través d'un disseny de l'esdeveniment auster i amb potències ajustades, utilitzant equips eficients, connectats a la xarxa elèctrica.**

→ Aplicar un control i regulació de l'aire condicionat i la calefacció independent a totes les sales del centre esportiu o seu.

→ Implicar a les persones en la minimització del consum energètic i correcta utilització dels aparells elèctrics i electrònics.

→ Escollir lluminàries de baix consum i alta eficiència energètica, LED.

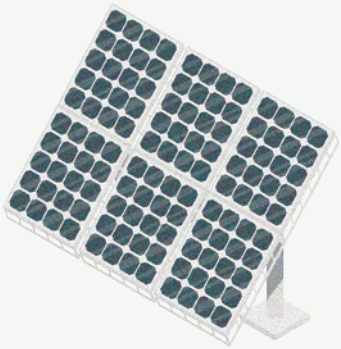
→ Optar per l'ús de bateries, quan no sigui possible la connexió a la xarxa elèctrica.

→ Prioritzar la il·luminació natural.

→ Fer servir material elèctric i electrònic que compleixi els estàndards més alts d'eficiència energètica (Energy Star, Angel Blau,etc.)

→ Escollir una seu energèticament eficient.

COM HO FEM?

→ El **Poliesportiu del Camp del Ferro** amb certificat Leed Gold, gràcies a la seva gestió, basada en l'estalvi, l'ús racional de l'energia i la generació d'energia renovable i local, és una seu que fa que l'esdeveniment esportiu que aculli tingui un baix consum d'energia.

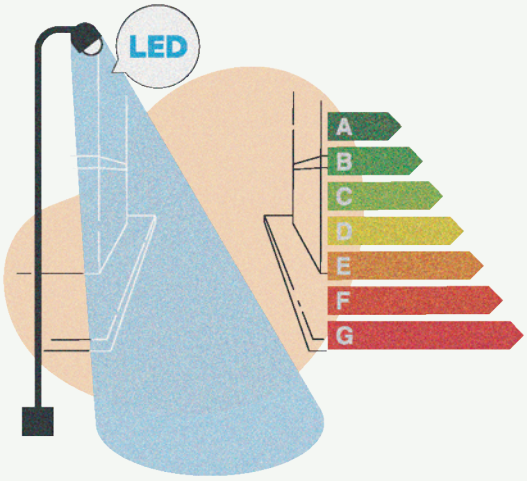
→ En l'edició 2023 de **La Vuelta** que va tenir la sortida a Barcelona es van utilitzar generadors de biodièsel altament eficients.

→ La **Cursa dels Nassos**, que surt de dia i arriba de nit, fa ús d'un arc de LEDs com a punt de sortida i arribada per tal d'il·luminar l'arribada dels i les esportistes.

QUÈ ACONSEGUIM?

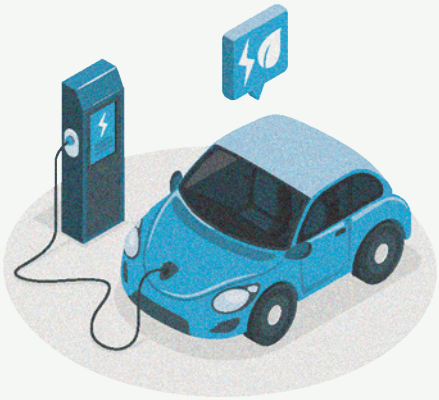
→ Reduir els consums d'energia i les emissions associades, relacionats, principalment, amb la il·luminació, la climatització, i la utilització de mitjans audiovisuals (projectors, pantalles, ordinadors, equips de so, etc.).

→ Sensibilitzar en bones pràctiques en l'ús dels aparells i instal·lacions per reduir consum d'energia.

ALTRES ASPECTES AMBIENTALS

CONTAMINACIÓ ACÚSTICA

Què podem fer?

→ Emplaçar curosament els equips de so.

→ Utilitzar vehicles de cursa elèctrics.

→ Insonoritzar equips.

→ Definir un horari de l'esdeveniment compatible amb el descans de la ciutadania.

Com ho fem?

→ **Tots els esdeveniments** que es realitzen a l'aire lliure han de disposar del corresponent estudi d'impacte acústic.

→ En la celebració de **curses populars de 10k** es retarda la sortida fins a les 9:00 h per tal de respectar el descans del veïnat.

Què aconseguim?

→ Minimitzar els efectes negatius que provoquen els nivells sonors elevats a la població i espècies animals, tant per l'elevat volum de persones que atreuen els esdeveniments esportius com pel mateix disseny.

CONTAMINACIÓ LUMÍNICA

Què podem fer?

→ No utilitzar canons de llum, ni il·luminar per sobre de l'horitzontal.

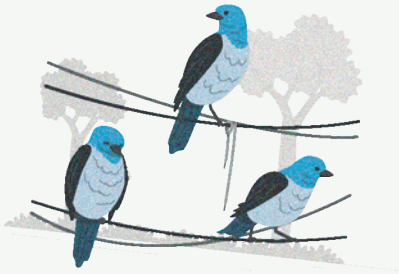
Com ho fem?

→ La **Cursa dels Nassos**, utilitza la xarxa d'enllumenat pública i s'eviten els canons de llum dirigits al cel.

Què aconseguim?

→ Minimitzar els efectes negatius que provoca la contaminació lumínica a la població i espècies animals.

BIODIVERSITAT

Què podem fer?

→ Deixar els espais on s'han celebrat els esdeveniments tal com es trobaven o millorar el seu estat.

→ Adoptar mesures per respectar i conservar les espècies vegetals i animals (horaris, èpoques de cria, anidament d'aus, protecció d'arbres, etc.).

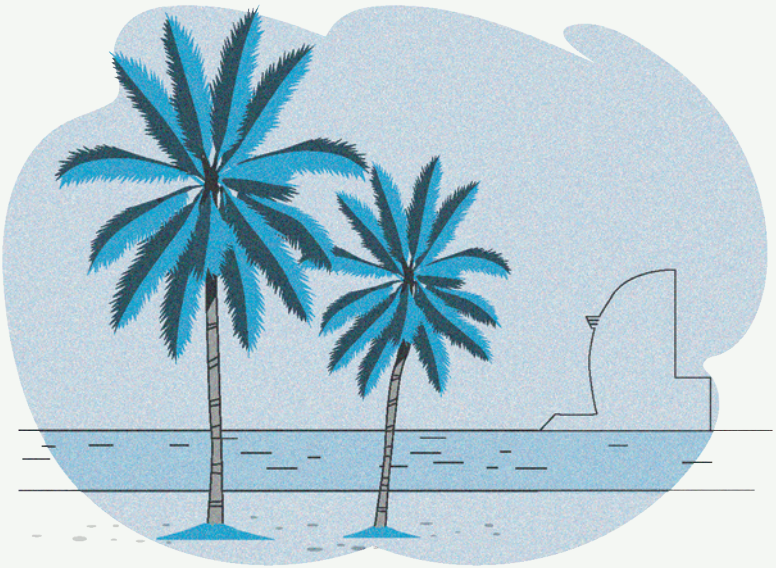
Com ho fem?

→ En la **Marnaton Barcelona** (natació en aigües obertes) i en col·laboració amb el projecte "Mares Circulares" es va fer una recollida de residus i micro plàstics a les platges de la ciutat.

→ Per celebrar el **TICB de BTT** (bicicleta de muntanya) es va modificar la ubicació del circuit per respectar una espècie autòctona de la zona i, en general, la flora de la muntanya.

Què aconseguim?

→ Protegir equilibri dels ecosistemes urbans de la ciutat, parcs, platges i mar que alberguen una gran varietat d'espècies vegetals i animals (ocells, insectes, petits mamífers i peixos).

04
PLA AMBIENTAL

Tal com s'ha vist hi ha molts esdeveniments esportius a Barcelona que incorporen accions d'ambientalització, però cal fer un pas més i incorporar a la planificació de l'esdeveniment un pla ambiental que permeti anar avançant cap a uns esdeveniments més respectuosos amb l'entorn.

En aquesta taula es pot observar l'esquema del model de pla ambiental que forma part d'aquesta guia i que es troba, en format digital, a: **barcelona.cat/esports**

ESQUEMA DE PLA AMBIENTAL

PLA AMBIENTAL

[Nom esdeveniment]

Data i horari: [especificar]

Localització: [Nom districte, nom equipament, nom ubicació]

☐ Espai públic ☐ Instal·lació esportiva

MESURES AMBIENTALS CONSIDERADES

MOBILITAT:

- ☐ Emplaçament accessible per transport públic [descripció]
- ☐ Habilitació estacions bicing [descripció]
- ☐ Vehicles de l'organització elèctrics [descripció]
- ☐ Bitllet de transport públic inclòs en la inscripció [descripció]
- ☐ Comunicació de les opcions sostenibles per arribar al lloc de l'esdeveniment [descripció]
- ☐ Altres [especificar]

RESIDUS:

- ☐ Previsió acurada de les necessitats de materials [descripció]
- ☐ Adquisició de samarretes pels esportistes sense embalatges d'un sol ús [descripció]
- ☐ Adquisició de samarretes pels esportistes fetes de polièster reciclat [descripció]
- ☐ Entrega d'ampolla per l'aigua reutilitzable[descripció]
- ☐ Informació als participants per a què portin el seu bidonet d'aigua [descripció]
- ☐ Punts d'avituallament amb una única fracció de residus [descripció]
- ☐ Actuacions per evitar el malbaratament alimentari [descripció]
- ☐ Altres [especificar]

AIGUA:

- ☐ Distribució d'aigua en gots de paper lliures de plàstic [descripció]
- ☐ Instal·lació esportiva amb mesures d'estalvi d'aigua implantades [descripció]
- ☐ Comunicació de missatges sobre la necessitat d'estalviar aigua i bones pràctiques [descripció]
- ☐ Altres [especificar]

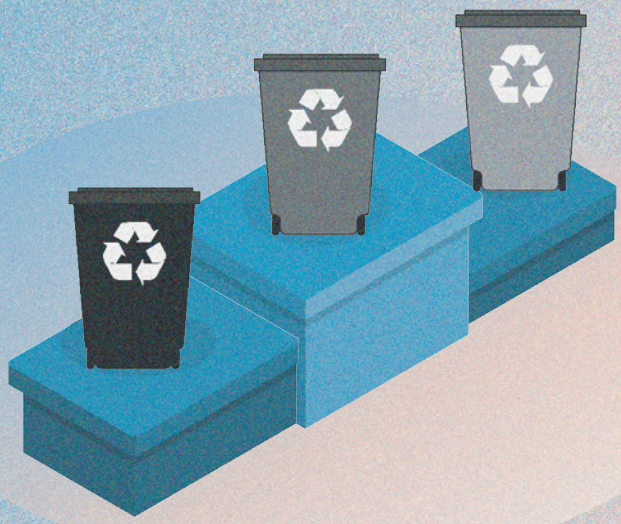
ENERGIA:

- ☐ Disseny de l'esdeveniment per minimitzar el consum energètic (il·luminació, pantalles, equips de so, etc.) [descripció]
- ☐ Equips d'alta eficiència i/o amb etiqueta ambiental [descripció]
- ☐ Connexió a la xarxa elèctrica [descripció]
- ☐ Ús de bateries [descripció]
- ☐ Instal·lació esportiva amb mesures d'estalvi energètic i/o generació renovable [descripció]
- ☐ Altres [especificar]

ALTRES MESURES AMBIENTALS:

- ☐ Mesures per minimitzar la contaminació acústica [descripció]
- ☐ Mesures per minimitzar la contaminació lumínica [descripció]
- ☐ Mesures de protecció de la biodiversitat [descripció]
- ☐ Tècnic/equip ambiental de l'esdeveniment [descripció]
- ☐ Accions de comunicació, formació ambiental [descripció]
- ☐ Càlcul i compensació de la petjada de carboni de l'esdeveniment [descripció]
- ☐ Altres [especificar]

Seguiment de les mesures, conclusions i millora

Ajuntament de Barcelona

BARCELONA.CAT/ESPORTS

Il·lustracions modificades a partir de storyset.com